

**«ΞΗΜΕΡΩΣΕ Η ΧΑΡΑΥΓΗ ΚΑΙ ΠΗΡΑΜΕ ΤΗΝ ΘΡΑΚΗ»
ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΘΡΑΚΗΣ – ΠΡΙΝ ΑΠΟ 98 ΕΤΗ (1920- 2018)**

Εάν κάποιος θα ήθελε να δώσει έναν τίτλο στην παρούσα επετειακή –πανηγυρική γραφή, για τα «Ελευθέρια της Θράκης», την οποία εξ οφειλετικού εθνικού καθήκοντος κινούμενοι, δημοσιεύουμε και κάνουμε γνωστή στο ευρύ αναγνωστικό κοινό, δεν θα μπορούσε να βρει καταλληλότερο από τον στίχο:

«Ξημέρωσε η χαραυγή και πήραμε τη Θράκη».

Είναι ο πρώτος στίχος από το τραγούδι που τραγουδούσε ο προελαύνων ελληνικός στρατός τις πρώτες πρωινές ώρες της 14ης Μαΐου, όταν εισήρχετο νικητής και απελευθερωτής στην ιστορική πόλη της Κομοτηνής. Ο εφιάλτης της Βουλγαρικής κατοχής είχε τελειώσει.

Η μαρτυρική και αιματόβρεχτη περιοχή της Θράκης μας, η οποία στο ιστορικό διάβα των αιώνων απετέλεσε το μήλο της έριδος ανάμεσα σε δύο «μνηστήρες», τους Οθωμανούς και τους Βουλγάρους, υπέμενε δύο αιώνες περισσότερο από κάθε άλλη περιοχή της Ελλάδας, συνολικά δηλαδή έξι αιώνες, από το 1360/70 μέχρι και το 1920, την τυραννική δουλεία από τον αλλόφυλο κατακτητή.

Λίγο πριν αλλά κυρίως μετά την έναρξη του Α΄ Βαλκανικού πολέμου οι Βούλγαροι εισέρχονται σταδιακά στην ενδοχώρα του σημερινού Νομού Ροδόπης (τότε Καζάς Γκιουμουλτζίνας), όπως και στους δύο όμορους Νομούς Ξάνθης και Έβρου, προβαίνοντας σε κάθε είδους βαρβαρότητες εναντίον του Χριστιανικού και Μουσουλμανικού στοιχείου της περιοχής. Έτσι συντελείται η Βουλγαρική κατοχή της Θράκης, η οποία όμως διήρκεσε ελάχιστους μήνες (τέλη 1912 – Ιούλιος 1913).

Τα ξημερώματα της 14ης Ιουλίου του 1913, και αφού από την προηγούμενη μέρα οι Βούλγαροι είχαν αρχίσει να εγκαταλείπουν την Κομοτηνή και τις πέριξ περιοχές του Νομού Ροδόπης, το 1ο τάγμα του Συντάγματος Κρητών υπό τον ίλαρχο Κατεχάκη εισέρχεται στην πόλη της Κομοτηνής, όπου οι κάτοικοί της «Χριστιανοί και Μουσουλμάνοι, υπεδέχθησαν μετ' απερίγραπτου ενθουσιασμού τον απελευθερωτή ελληνικό στρατό. Οι άνδρες συν γυναιξί και τέκνοις εξήλθον μετά ελληνικών σημαίων, όπως υποδεχθώσι τον προελαύνοντα στρατό.....».

Το όνειρο έξι αιώνων για την απελευθέρωση της Θράκης ήταν πλέον πραγματικότητα, που όμως δεν επρόκειτο να κρατήσει για πολύ και ο εφιάλτης της Βουλγαρικής κατοχής έμελλε τάχιστα να επιστρέψει και να επισκιάσει την πολύπαθη Θρακική γη. Οι διαπραγματεύσεις της ειρήνης στο Βουκουρέστι θα αποδεικνυόταν οδυνηρές για τη Θράκη. Τούτο συνέβη με την υπογραφή της συνθήκης του Βουκουρεστίου σύμφωνα με την οποία η Θράκη περνούσε υπό το κράτος της Βουλγαρίας. Χαρακτηριστική εν προκειμένω είναι η σημείωση στο προσωπικό ημερολόγιο του αδελφού του Ίωνος Δραγούμη, ο οποίος έγραφε: «Λυπούμαι για τη Θράκηκαι για τόσα άλλα ελληνικά μέρη, που τα ποτίσαμε με τόσο αίμα, για να τα αφήσουμε στους Σέρβους και για να τα χαρίσουν με την πρώτη στους Βουλγάρους». Οι κάτοικοι της Κομοτηνής, Χριστιανοί και Μουσουλμάνοι, όταν πληροφορήθηκαν ότι η πατρίδα τους παραχωρήθηκε στους Βουλγάρους κατελήφθησαν από

άφατη απελπισία και πόνο. Το άκουγαν και δεν το πίστευαν. Και όταν πείστηκαν απέστειλαν τηλεγράφημα προς τις Μεγάλες Δυνάμεις, υπογεγραμμένο από τους τοπικούς θρησκευτικούς ηγέτες και των δύο θρησκευτικών κοινοτήτων, ζητώντας την απόδοση και ενσωμάτωση της Θράκης στον εθνικό κορμό της Ελλάδας. Μάταια όμως. Η Θράκη ανήκε πλέον στην Βουλγαρία και έτσι από τον Οκτώβριο του 1913 άρχισε η Β΄ Βουλγαρική κατοχή, η οποία διήρκεσε έξι συναπτά έτη και έμελλε να αποδειχθεί χειρότερη και ανουσιότερη από την πρώτη τόσο για τους Χριστιανούς όσο και για τους Μουσουλμάνους της περιοχής.

Ο αείμνηστος φημισμένος Κομοτηναίος πανεπιστημιακός Στίλπων Κυριακίδης στο αξιόπιστο ιστορικό πόνημά του «Η λυτρωτική Θράκη και οι Βούλγαροι», που εκδόθηκε το έτος 1919, αναφέρεται στους εξευτελισμούς και τις βαναυσότητες που υπέστησαν αρχικά οι μουσουλμάνοι τους οποίους αρχικά οι Βούλγαροι βάπτιζαν βιαίως σε κρύο και ζεματιστό νερό και δημοσίως, ενώ τα τεμένη τους τα είχαν μετατρέψει σε στάβλους, αχυρώνες και στρατώνες. Οι δε κλοπές, καταστροφές, βιασμοί και πάσης φύσεως ατιμώσεις ήταν καθημερινό μαρτύριο. Ο Στίλπων Κυριακίδης ανάλογες λεπτομερείς αναφορές κάνει στο ιστορικό πόνημά του και για τα πάθη και τα μαρτύρια που υπέμειναν και οι Χριστιανοί της Κομοτηνής και του Ν. Ροδόπης καθώς και εκείνοι των ομόρων Νομών Ξάνθης και Έβρου. Το μένος μάλιστα των Βουλγάρων ήταν μεγαλύτερο εναντίον των Ελλήνων Χριστιανών σε σχέση με τους αλλόθρησκους μουσουλμάνους.

Ειδικότερα όμως για τα μαρτύρια των Χριστιανών του Ν. Ροδόπης κρίνω λίαν αναγκαίο και σκόπιμο να αναφέρω τα όσα λεπτομερώς καταγράφει σε δύο επιστολές του ο τότε Μητροπολίτης Μαρωνείας Νικόλαος (1902- 1914), ο οποίος σε αυτές διεκτραγωδεί τα πάθη του ποιμνίου του στην Μητρόπολη Μαρωνείας και μεταξύ άλλων αναφέρει υπηρεσιακά στον Οικουμενικό Πατριάρχη Γερμανό Ε΄ και την Αγία και Ιερά Σύνοδο του Οικουμενικού Πατριαρχείου τα εξής:

«....Οι Βούλγαροι απαγορεύουν τη βάπτισμα των ελληνοπαίδων η την τέλεση εξοδίου ακολουθίας για τους νεκρούς Έλληνες, εάν οι συγγενείς τους δεν απαρνηθούν το Οικουμενικό Πατριαρχείο και δεν προσχωρήσουν στη σχισματική και αντικανονική Βουλγαρική Εξαρχία. Η προς τον εκβιασμό τούτο άρνηση των συγγενών έχει ως συνέπεια τα νήπια να παραμένουν αβάπτιστα και οι νεκροί να θάπτονται άνευ της νενομισμένης εξοδίου ακολουθίας και άνευ συνοδείας ιερέως. Δέχονται να τελέσουν τα ιερά μυστήρια και τις ιεροπραξίες στις εκκλησίες μας, τις οποίες όπως τα σχολεία μας, έχουν καταλάβει με την βία των όπλων, εάν παρίσταται βουλγαροεξαρχικός και όχι Έλληνας Πατριαρχικός ιερέας. Οι διδάσκαλοι και οι ιερείς μας έχουν εκτοπιστεί βιαίως και όσοι παραμένουν υποφέρουν τα πάνδεινα. Αλλάζουν τα ονόματα των Ελλήνων για να τους εκβουλγαρίσουν, τελούν τις θείες λειτουργίες στην βουλγαρική γλώσσα χωρίς να μνημονεύουν το όνομα του Οικουμενικού Πατριάρχου και γενικότερα πιέζουν τους Έλληνες με απειλές, ξυλοδαρμούς και άλλα μέσα να ομιλούν τη βουλγαρική γλώσσα για να τους εκβουλγαρίσουν. Έφτασαν μάλιστα μέχρι του σημείου να απαλείψουν τις ελληνικές επιγραφές από τις εικόνες των Αγίων και από τους σταυρούς των τάφων στα χριστιανικά κοιμητήρια και να τις αντικαταστήσουν με βουλγαρικές. Βιασμοί, κλοπές, πυρπολήσεις, καταστροφές, ξυλοδαρμοί, απειλές, ατιμώσεις και εξευτελισμοί είναι το καθημερινό μαρτύριο του Πατριαρχικού ποιμνίου της επαρχίας Μαρωνείας....».

Τα παραπάνω φριχτά και πρωτοφανή μαρτύρια που υπέμειναν οι Χριστιανοί και του Ν. Ροδόπης από τους ομόδοξους Βουλγαροεξαρχικούς συνεχίστηκαν μέχρι και τον Οκτώβριο

του 1919, οπότε η δυτική Θράκη βρέθηκε υπό διασυμμαχική Διοίκηση, στην πραγματικότητα υπό Γαλλική στρατιωτική κατοχή, με επικεφαλής τον αρχιστράτηγο Φρανσαί Ντ' Εσπεραί. Εν τω μεταξύ η Ξάνθη είχε ήδη απελευθερωθεί τον Οκτώβριο του 1919 και σε λίγους μήνες επρόκειτο και οι όμοροι Νομοί Ροδόπης και Έβρου να γευθούν τη χαρά και να αναπνεύσουν τον ζωογόνο αέρα της ελευθερίας.

Την περίοδο εκείνη εστάλη στην έδρα της διασυμμαχικής διοικήσεως, την Κομοτηνή, ως εκπρόσωπος της Ελληνικής Κυβερνήσεως ο έμπιστος άνθρωπος του Ελευθερίου Βενιζέλου, ο Χαρίσιος Βαμβακάς, ο οποίος συνεργάστηκε με τον Μαρωνίτη στην καταγωγή Αρχιμανδρίτη Μιχαήλ Κωνσταντινίδη, ο οποίος υπήρξε ο εκπρόσωπος του Οικουμενικού Πατριαρχείου στη χηρεύουσα τότε Μητρόπολη Μαρωνείας. Οι δύο αυτοί ευφυείς και ικανοί άνδρες επέτυχαν το ακατόρθωτο, την παλιννόστηση και αποκατάσταση στις πατρογονικές τους εστίες των χιλιάδων εκτοπισθέντων από τους Βουλγάρους Ελλήνων, την επιστροφή και απόδοση των Εκκλησιών και των σχολείων στους Χριστιανούς, καθώς και των τεμενών στους μουσουλμάνους, που είχαν καταλάβει βιαίως οι Βούλγαροι.

Ο Χ. Βαμβακάς σε άριστη συνεννόηση με τον Ελ. Βενιζέλο επέτυχαν τελικώς να αποδοθεί και ενσωματωθεί η Δ. Θράκη στην Ελλάδα. Έτσι την 13η Μαΐου του 1920 ο ελληνικός στρατός υπό τον διοικητή Ζυμβρακάκη έλαβε τη διαταγή να κατευθυνθεί στην πόλη της Κομοτηνής ώστε την 14η Μαΐου να βρίσκεται στην πρωτεύουσα του Ν. Ροδόπης.

Εν προκειμένω, χαρακτηριστική είναι η καταγραφή και περιγραφή των όσων συνέβησαν στην Κομοτηνή εκείνη τη νύκτα της 13ης ξημερώματα 14ης Μαΐου 1920, όπως μας τα διασώζει με την γραφίδα του ο αείμνηστος Αντώνιος Ρωσσίδης στο «Χρονικό της απελευθερώσεως», όπου γράφει: «Η ευφρόσυνη είδηση της αποφάσεως των συμμάχων μας για την κατάληψη της δυτικής Θράκης από τον ελληνικό στρατό έκανε φτερά και έγινε αμέσως γνωστή στους κατοίκους της. Στην Κομοτηνή, κατά την παραμονή της εισόδου του στρατού μας, όλοι ήξεραν ότι πλησιάζει η ώρα και μία ανείπωτη συγκίνηση και λαχτάρα ήταν ζωγραφισμένη στα πρόσωπα όλων. Οι παλαιοί Κομοτηναίοι συγκλονίζονται όταν αναπολούν τις αξέχαστες εκείνες ώρες. Εκείνη την αξέχαστη νύχτα ...κανένας δεν κοιμήθηκε. Όλη η πόλη έμοιαζε σαν να αγρυπνά σε ολονύχτια ακολουθία. Αποβραδīs και όλη τη νύχτα, άνδρες και γυναίκες πηγαινοέρχονταν και με επικεφαλής τον δημαρχεύοντα Απόστολο Σούτζο, προετοίμαζαν την υποδοχή του στρατού..... Τα συνεργεία που στήθηκαν σε κεντρικά σπίτια, έκοβαν και έραβαν ασταμάτητα ελληνικές σημαίες. Και άκουγες παντού γέλια, ευχές και χαρούμενα τραγούδια. Και όταν οι πρώτες ηλιαχτίδες της 14ης Μαΐου του 1920 φώτισαν τον καταγάλανο ουρανό όλη η πόλη βρέθηκε να πλέει στα γαλανόλευκα. Και ο λαός της Κομοτηνής, ξεχύθηκε να προϋπαντήσει τους ελευθερωτές του με αλαλαγμούς και επιφωνήματα χαράς».

Η ιστορία της Θράκης, της λεγομένης Ροδοπαίας η Αιγιακής Θράκης, είναι μία Οδύσσεια που έφτασε στο αίσιο τέλος της την 14η Μαΐου του 1920. Στην Οδύσσεια αυτή οι Ελληνοθράκες πολλές φορές υπέμειναν διώξεις, καταστροφές, κατακτήσεις και εκπατρισμούς, αλλά και επίμονες και επίπονες απόπειρες από Οθωμανούς και Βουλγάρους να απαρνηθούν και αποκηρύξουν την αυτοσυνειδησία, την ιδιοπροσωπεία και την εθνική τους ταυτότητα. Ο λαός όμως αυτός άντεξε και αντιστάθηκε. Έτσι και σώθηκε. Διατήρησε τη Ρωμηοσύνη και την Ορθόδοξη πίστη του, τα ακατάβλητα φιλοπατριαρχικά του αισθήματα και εν γένει τα ζώπυρα του γένους του. Οι Θράκες τάχθηκαν από την ιστορία τους να είναι οι ακρίτες διγενείς της Ελλάδος, οι πρόμαχοι της πατρώας ελληνικής γης. Το

γνωρίζουν και σήμερα καλά οι Ελληνοθράκες και «ουδ' επ' ελάχιστον κινούν από του χρέους τους». Πορεύονται στο διάβα του χρόνου και στα γυρίσματα της ιστορίας έτοιμοι πάντα για νέους Θρακικούς αγώνες.

Παρήλθαν 98 συναπτά έτη από την ανοιξιάτικη εκείνη Πέμπτη της 14ης Μαΐου του 1920, και το τραγούδι «Ξημέρωσε η χαραυγή και πήραμε τη Θράκη», που τραγουδούσε ο προελαύνων ελληνικός στρατός στους δρόμους της Κομοτηνής ακόμη αντηχεί

Όντως ξημέρωσε η χαραυγή της ελευθερίας και σώθηκε η Θράκη. Χρέος όλων ημών των επιγενομένων είναι τώρα και πάντοτε να μην επιτρέψουμε σε κανέναν και έναντι οιαδήποτε τιμήματος να μετατραπεί η χαραυγή της ελευθερίας σε σκότος δουλείας.